

**аМіністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w
Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Луцьк, 8–9 листопада 2024 р.)**

**Луцьк
2024**

УДК 911.3:30/33(082)
С 90

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 3 від 24 жовтня 2024 р.)

Рецензенти:

Нємець Л. М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Матвійчук Л. Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

С 90 **Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів** : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 8–9 лист. 2024 р. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. 284 с.

ISBN 978-617-8279-35-6

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на IX Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

УДК 911.3:30/33(082)

ISBN 978-617- 8279-35-6

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2024
© Колектив авторів, 2024

за ґрунтами своєї місцевості та опис способів покращення їх якості (Тема «Ґрунти»); екскурсія до місцевого парку, лісу тощо з метою ознайомлення з їх біорізноманіттям (Тема «Рослинність і тваринний світ України»); екскурсія до регіону з природним ландшафтом. Ознайомлення з лісовими/степовими ландшафтами поблизу, опис їх стану (Тема «Природні комплекси (ландшафти)»); екскурсія до національного (місцевого) природного парку (Тема «Природні ресурси як чинник суспільного розвитку»). У курсі «Географія» (9 клас) вивчення географії України передбачає проведення таких екскурсій: екскурсія на промислове підприємство у своєму місті/селищі/селі (Тема «Просторова організація виробництва вторинного сектора економіки»); віртуальна екскурсія в один із туристичних районів/кластерів (Тема «Просторова організація виробництва третинного сектору економіки»); віртуальна/реальна екскурсія на одне з підприємств в Україні з інноваційними технологіями виробництва (Тема «Європа») [3].

Таким чином, екскурсійна робота з географії України в ЗСО розподіляється на дві категорії: екскурсії з фізичної та екскурсії з соціально-економічної (суспільної) географії. Вони мають подібну структуру, але різні об'єкти дослідження.

Аналіз навчальної та модельних програм із географії України свідчить про значне переважання екскурсій з фізичної географії, які базуються на краєзнавчому принципі навчання. На нашу думку, позитивним є те, що у НУШ кількість програмних екскурсій значно збільшиться, що позитивно вплине на засвоєння учнями навчального матеріалу.

Список використаних джерел: 1. Географія 6–9 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.geography-6-9.pdf> 2. Модельна навчальна програма «Географія. 6–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт.: Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Гільберг Т. Г., Даценко Л. М.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Neohrafiya/Neohrafiya.6-9%20kl.Kobernik.ta.in.06.05.22.pdf> 3. Модельна навчальна програма «Географія. 6–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт.: Запотоцький С. П., Карпюк Г. І., Гладковський Р. В., Довгань А. І., Совенко В. В., Даценко Л. М., Назаренко Т. Г., Гільберг Т. Г., Савчук І. Г., Нікитчук А. В., Яценко В. С., Довгань Г. Д., Грома В. Д., Горовий О. В.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Neohrafiya/Neohrafiya.6-9-kl.Zapototskyv.ta.in.06.05.2022.pdf> 4. Суторміна Л. І. Географічне краєзнавство як засіб активізації навчально-виховної роботи: 3 практичного досвіду. *Географія*. 2008. № 7 (107). С. 7–14.

УДК 911:372.891:371.233.4

Патійчук Віктор, Маковецька Лариса, Ціпошук Софія
Patiychuk.Victor@vnu.edu.ua; maklora@ukr.net; savanyuk002@gmail.com
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

КЛАСИФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ ІЗ ГЕОГРАФІЇ

Сучасна методика навчання, як і вся дидактика, переживає складний період розвитку. Адже зараз відбувається складний процес реформування загальноосвітньої школи, що супроводжується впровадженням нових стандартів і концепцій освіти, адаптацією української системи освіти до європейських норм, зміною вимог щодо

результатів навчання, які повинні відображати практичне спрямування отриманих знань. Тому в питаннях методики навчання географії необхідно орієнтуватися на практичне використання методів наочного показу та використання очних і віртуальних екскурсій. Необхідність розробки нових підходів до застосування екскурсійних методик під час засвоєння географічних знань у навчальному процесі потребує їх систематизації. Екскурсії є ефективним методом вивчення географії, оскільки дають змогу учням реально оцінити природні й культурні об'єкти, про які вони дізнаються в підручнику чи інших джерелах інформації. Вони також можуть бути залучені до підготовки екскурсій, наприклад, шукати цікаві місця для відвідування, виконувати певні завдання й підготовлювати звіт про екскурсію. Таким чином екскурсійна діяльність стимулює креативне мислення в учнів, розвиває в них цікавість до різноманітної географічної інформації.

Для проведення навчальних екскурсій необхідна спеціальна методика – певна сукупність методичних прийомів підготовки їх організації та проведення, яка полягає в реалізації досягнення цілей екскурсійного процесу – допомогти екскурсантам побачити, почути й відчувати зорові й словесні матеріали, що повинні сприяти засвоєнню географічних знань у здобувачів шкільної освіти [5]. Вона складається з декількох самостійних, зв'язаних одна з одною частин: методики розробки нової екскурсії; її тематичних блоків; методики подачі екскурсійної інформації; методики післяекскурсійної роботи та закріплення нових географічних знань [2].

Класифікація екскурсій є основним питанням методики їх організації та має вагомим навчальне значення в таких аспектах, як: постановки цілей і завдань нових екскурсій; розробки алгоритму проведення екскурсій; правильності напрацювання маршруту, уточнення тематики й параметрів їх проведення; формування підтем і використання методичних прийомів; забезпечення умов плідної співпраці з учнями; забезпечення виконання програмних завдань екскурсії та підведення підсумків [1]. Найбільш глибоко розроблені прийоми проведення екскурсії – це методичні прийоми екскурсійного показу й методичні прийоми екскурсійної розповіді.

Основними ознаками навчальних екскурсій із географії є: тривалість проведення від одного уроку до кількох годин; наявність екскурсантів і керівника-екскурсовода; наочність, зорове сприйняття, показ екскурсійних об'єктів на місці їх розташування; переміщення за задалегідь визначеним маршрутом; цілеспрямованість показу об'єктів, наявність певної географічної спрямованості; активна пізнавальна діяльність усіх учасників екскурсії; дослідження просторових закономірностей на основі краєзнавчого принципу; формування правильних просторово-географічних підсумків і формулювання обґрунтованих висновків [4]. Тобто географічні екскурсії мусять мати такі обов'язкові елементи: тему; об'єкт екскурсії; час проведення; оформлення результатів тощо. Вибір теми та об'єкту екскурсії здійснюється комплексно та взаємопов'язано. В умовах обмеженості часу, який відводиться на проведення екскурсій, учитель повинен вибрати таку тему, яка має практичне значення й конкретну реалізацію. Тобто знаючи, які можливі об'єкти для екскурсії, потрібно вибрати тему, що узгоджується з місцевими умовами.

Класифікація екскурсій – це виділення їх різновидностей за різноякісними ознаками. Виділення їх основних груп відповідає змістовим, функціональним, організаційним, методичним, просторовим та іншим особливостям (табл. 1).

Тобто навчальні екскурсії класифікуються за такими ознаками як зміст (історико-краєзнавчі, етнографічні, культурно-пізнавальні, виробничі, туристичні, природознавчі тощо); функції (пізнавальна, розвиваюча, закріплююча, виховна); склад і кількість учасників (індивідуальні й групові); місце проведення (міські та позаміські, до віддалених об'єктів); спосіб пересування (пішохідні й транспортні); тривалість (короткотривалі, протягом уроку або його частини); спосіб організації (навчальна екскурсія, пробна екскурсія, показова екскурсія, екскурсія-презентація); форми проведення (екскурсія-прогулянка, екскурсія-консультація, екскурсія-демонстрація,

екскурсія-урок, екскурсія-лекція); спосіб проведення (реальні та віртуальні); екскурсійних локацій (природні, музейні, виробничі, виставкові) тощо.

Таблиця 1

Основні різновидності навчальних екскурсій з географії

Основна ознака (вид екскурсії)	Різновидності	Їхній зміст
Зміст	<i>Історико-краєзнавчі</i>	Вивчення історико-краєзнавчих особливостей своєї території.
	<i>Етнографічні</i>	Дослідження етнографічних особливостей територій.
	<i>Виробничі</i>	Вивчення виробничих процесів і діяльності підприємств території.
	<i>Культурно-пізнавальні</i>	Ознайомлення з культурними та мистецькими об'єктами регіонів.
	<i>Природознавчі</i>	Дослідження природи місцевості.
	<i>Туристичні</i>	Вивчення туристичних дестинацій.
Призначення	<i>Оглядові (багатопланові)</i>	Комплексне вивчення об'єктів території.
	<i>Тематичні</i>	Ознайомлення з конкретними об'єктами території.
Форма проведення	<i>Екскурсія-прогулянка</i>	Загальнопізнавальна екскурсія.
	<i>Екскурсія-лекція</i>	Тематична екскурсія.
	<i>Екскурсія-консультація</i>	Екскурсія з елементами роз'яснення.
	<i>Екскурсія-демонстрація</i>	Показова екскурсія.
	<i>Екскурсія-урок</i>	Комбінована екскурсія.
Локація	<i>На природі</i>	Дослідження ландшафтів краю.
	<i>Музейні</i>	Ознайомлення з музейними фондами та експонатами.
	<i>Виставкові</i>	Показ досягнень господарчої та культурної діяльності.
	<i>Виробничі</i>	Ознайомлення з виробничими процесами краю.
Місце проведення	<i>Міські та позаміські</i>	Відвідування міських та позаміських об'єктів.
	<i>До віддалених об'єктів</i>	Відвідування віддалених об'єктів.
Склад і кількість учасників	<i>Індивідуальні</i>	Форми індивідуальної співпраці з учнями.
	<i>Групові</i>	Групова співпраця.
Тривалість	<i>Короткотривалі (протягом уроку або його частини)</i>	Використання елементів екскурсії під час уроку.
	<i>Кільчасові</i>	Проведення триваліших екскурсій.
Спосіб пересування	<i>Пішохідні</i>	Екскурсія у пішому порядку з розглядом маршрутних об'єктів, включаючи супутні.
	<i>Транспортні</i>	Використання транспортних засобів і показ ключових екскурсійних об'єктів.
Спосіб проведення	<i>Очні (реальні або офлайн)</i>	Реальні екскурсії.
	<i>Дистанційні (віртуальні або онлайн)</i>	Віртуальні екскурсії.
Спосіб організації	<i>Навчальна екскурсія</i>	Демонстрація навчальних прикладів.
	<i>Пробна екскурсія</i>	Ознайомлення з маловідомими процесами, явищами та об'єктами.
	<i>Показова екскурсія</i>	Закріплення навчального матеріалу.
	<i>Екскурсія-презентація</i>	Показ найбільш суттєвих закономірностей.

Функції	<i>Пізнавальні</i>	Вивчення нових властивостей території.
	<i>Розвиваючі</i>	Показ просторових закономірностей.
	<i>Закріплюючі</i>	Демонстрація відомих властивостей.
	<i>Виховні</i>	Берережливе ставлення до природи.

Головною класифікаційною ознакою екскурсій є їхній розподіл за тематикою на оглядові й тематичні. Перші є комплексно-тематичними й багатоплановими. Такі екскурсії організуються по місту, району, туристичних дестинаціях, інших просторово-територіальних елементах [3]. Науковці вважають, що характерними ознаками оглядових екскурсій є: використання різноманітного як історичного, так й сучасного матеріалу; планування екскурсійного маршруту з урахуванням тематики, завдань і хронології їх проведення; вибір різноманітних екскурсійних об'єктів для показу (пам'ятки історії й культури, будинки й споруди, природні, мистецькі й туристично-рекреаційні об'єкти, краєзнавчі ландшафти, промислові та сільсько-господарські підприємства тощо); в оглядових екскурсіях події викладають крупним планом, без зайвої деталізації, з метою формування в учнів загального уявлення про відвідувану місцевість; зміст і структура оглядових екскурсій повинна бути прив'язана до місцевих краєзнавчих умов і відповідати практичним завданням [1]. Другі – тематичні за змістом, присвячені переважно розкриттю однієї теми. Для них властивим є всебічне й глибоке висвітлення конкретної географічної тематики. Тематичні екскурсії також розподіляються на певні підтеми, які присвячені певним хронологічним і просторовим аспектам обраного предмету екскурсійного показу. Всі програмні пункти екскурсії мусять бути логічно зв'язаними між собою та мати різноманітне спрямування та конкретну аргументацію [4].

Кожна екскурсія з географії повинна містити конструктивний, організаційний, комунікативний та пізнавальний компоненти. Конструктивність – це вміння правильно відібрати й оформити екскурсійний матеріал, вміти перебудувати плани проведення екскурсії, схему використання методичного прийому, змісту екскурсійної інформації. Організаторський компонент – забезпечення виконання програми обслуговування й керівництва групою, спрямування та зберігання уваги екскурсантів на необхідні просторові об'єкти. Комунікативний компонент – налагодження процесу спілкування з учнями, працівниками закладів відвідування під час екскурсій. Пізнавальний компонент – це вміння екскурсовода передати свої знання екскурсантам; удосконалювати зміст екскурсій, методику й техніку їхнього проведення. Знання, які учні отримують під час екскурсії мають викликати у них емоційний відгук, активізуючи їхні моральні, інтелектуальні, естетичні почуття [5]. Також необхідно, щоб екскурсійна інформація мала компонент новизни, розширювала й доповнювала знання екскурсантів, сприяла глибшому сприйняттю матеріалу та спонукала до подальшого самостійного вивчення та опрацювання теми екскурсії. Для цього наприкінці екскурсії, роблячи висновки, вчитель повинен підвести вдалі підсумки, які доповнюють та поглиблюють зміст побаченого.

Отже, навчально-географічні екскурсії можна класифікувати за різними ознаками – завданнями, змістом, функціями, спрямуванням, програмними цілями, способами та засобами їх організації й проведення тощо.

Список використаних джерел: 1. Галасюк Н. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посіб. К. : Центр учб. літ-ри, 2017. 178 с. 2. Коваленко А. В.

Використання віртуальних екскурсій як сучасних форм організації навчального процесу. *Теорія та методика професійної освіти*. 2019. Вип. 9. Т. 1. С. 94–97. 3. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навч.-метод. посіб. Чернівці : ЧНУ, 2016. 144 с. 4. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг : навч.-метод. посіб. Одеса : Астропринт, 2011. 216 с. 5. Поколотна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.

УДК 373.3/.5.016:911]:908(477.82)

Оксенчук Андрій, Мандрик Ірина
Oksenchuk0807@gmail.com; Mandryk2008@gmail.com,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ЕКСКУРСІЇ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ МЕТОДІВ РЕАЛІЗАЦІЇ КРАЄЗНАВЧОГО ПРИНЦИПУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ДУБЕЧНЕНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ)

Краєзнавчий принцип навчання є важливим методом у сучасній освіті, який орієнтований на розширення знань учнів про рідний край, його природні, історичні, культурні та економічні особливості. Цей підхід сприяє глибшому розумінню навчального матеріалу, формує інтерес до вивчення навколишнього середовища та сприяє вихованню патріотизму. У закладах загальної середньої освіти застосування цього принципу має певні переваги.

Екскурсії є одним із основних методів реалізації краєзнавчого принципу в закладах загальної середньої освіти. Вони дають змогу учням безпосередньо спостерігати й вивчати рідний край, його природні, культурні та економічні особливості, що сприяє формуванню глибокого розуміння та поваги до рідної землі. Під час екскурсій учні мають можливість вивчати об'єкти в реальних умовах, проводити спостереження, польові дослідження, брати зразки для подальшого аналізу та взаємодіяти з фахівцями, що значно збагачує їх теоретичні знання та практичні навички.

Завдяки екскурсіям учні розуміють вплив господарської діяльності на довкілля, вивчають природоохоронні заходи, необхідні для збереження біорізноманіття й підтримки екологічного балансу. Відвідування заповідних територій, водойм, підприємств на території громади надає змогу не лише поглибити знання з географії, а й розвивати навички критичного мислення, спостереження та аналізу, що є важливими складниками навчального процесу.

Екскурсії до заповідників, водойм та підприємств є ефективними засобами поглиблення знань учнів із географії. Вони дають змогу безпосередньо спостерігати явища та об'єкти, обговорені на уроках, проводити польові дослідження, спілкуватися з фахівцями та розуміти вплив господарської діяльності на природу.

На території Дубечненської територіальної громади є багато краєзнавчих об'єктів, корисних для вивчення нового матеріалу на уроках географії, зокрема заповідне урочище «Озеро Ченське», заказник «Дубечнівський», природна пам'ятка «Сторічний Дуб», річки Вижівка й Текля та підприємство ТзОВ «Дубечненський керамічний завод». Ці місця можна використовувати для екскурсій у 6, 8 та 9 класах.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РЕГІОНІВ

Гукалова Ірина	Нові імпульси в динаміці соціально-географічних досліджень в Україні	3
Бейдик Олександр, Гладкий Олександр	Видатні теоретики національної суспільної географії	6
Підгрушний Григорій, Підгрушна Олена	Семіотика міського простору та її трансформація в умовах війни	9
Бейдик Олександр	Хоку-регіони як елемент розвитку теорії суспільної географії	10
Влах Мирослава	Модернізація поняттєво-термінної системи «геопросторовий розвиток»	12
Грицевич Володимир	Функціональна взаємозумовленість земельної та рослинницької геосфер у математичній географії	15
Нємець Олексій	Креативна економіка в аспекті суспільно-географічних досліджень	17
Поручинський Володимир	Урбанізація як глобальний соціально-економічний процес	19
Колосов Сергій	Особливості суспільно-географічного дослідження експортного потенціалу України	21
Лимар Олександр	Підходи до оцінки інтегрального потенціалу території	24
Кузишин Андрій, Кварцяний Святослав	Практика «розумного скорочення» як варіант розвитку та зростання добробуту населення сільських територій України	26
Слащук Андрій, Киричук Ольга	Деякі історико-географічні дослідження розвитку рівненських повітів Волинського воєводства в 1919–1939 рр.	29

ГАЛУЗЕВІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНІВ

Гудзеляк Ірина	Географія дипломатичної служби України	32
Дронова Олена, Драгоміров Вадим	Сутність, особливості розвитку та сучасний стан старопромислових регіонів України	33
Ріпа Владислав, Філоненко Ірина	Сепаратизм у країнах Південного Кавказу	36
Горовий Ростислав	Дослідження агломераційних ефектів на півдні Львівської області: перспективи конурбації Підгірське тримістя	39
Бедрій Єлизавета, Ключко Людмила	Етапи урбіциду Вовчанська: хроніка руйнування міського середовища	41
Гусєва Наталія, Ткаченко Леонід	Сільські території Харківської області в умовах війни	43
Погребський Тарас	Суспільно-географічні особливості реалізації greenfield-проектів в Україні	46

Пасько Володимир	Роль індустріальних парків у релокації підприємств України: регіональний вимір	48
Поплавська Інна, Похила Юрій, Мінський Владислав Овчаренко Гліб	Функціональність соціальної сфери областей Подільського регіону	50
	Територіальна ідентичність населення Слобожанщини: важливість її вивчення та розуміння в умовах сьогодення	52
Слащук Андрій, Качаровський Роман, Семенюк Аліна Гавріков Артем	Демографічна ситуація в Рокитнівській ТГ Рівненської області: сучасний стан та перспективи розвитку	53
	Цінова політика реалізації сільськогосподарської продукції як фактор впливу на продовольчу безпеку України	56
Волков Денис, Ключко Людмила Кобилін Павло	Вплив війни на стан молочної галузі Харківської області	58
	Територіальні особливості вирощування соняшнику в Україні	62
Сосницька Ярослава	Зернове господарство Рівненської області	64
Жаронкін Валентин	Від медійного дискурсу до просторового аналізу: методологічні підходи до вивчення міграції українських ромів в ЄС у 2022–2024 роках	66
Буданов Володимир	Особливості суспільно-географічної освіти за кордоном	67
Ключко Людмила	Досвід кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця з реалізації міжнародних програм	70
Потапова Алла, Порва Наталія	Освітній активізм Волинської області	73

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК І ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ

Палеха Юрій	Просторовий розвиток українсько-польського транскордонного регіону у контексті інтеграції України в європейський планувальний простір	75
Борщ Павло, Гнатюк Олексій Сержан Володимир	Концепція м'якого міста та можливості для її застосування в Україні	78
	Суспільно-географічне дослідження резильєнтності міста: формування комплексу індикаторів	80
Безрук Віктор, Костріков Сергій	Інтеграція принципів європейського баухаузу у відновлення сталості урбогеосистеми мегаполісу через відбудову житлової інфраструктури в умовах післявоєнної реконструкції	82
Кравченко Катерина	Структурно-інформаційна модель міської агломерації (на прикладі Харківської агломерації)	85
Кравченко Катерина, Перепелиця Валерій, Родіонов Віктор	Дослідження міських агломерацій: міждисциплінарний підхід	88

Сегіда Катерина, Чехов Сергій	Потенціал застосування інструментів мережевого аналізу для оптимізації просторової структури системи споруд цивільного захисту населення м. Харкова	91
Кравченко Катерина, Шпак Євген, Хабусєв Євген Нікон Ольга, Пугач Сергій Трусій Оксана, Кириченко Богдан Барановський Микола	Роль високошвидкісної залізниці у формуванні та розвитку міських агломерацій Китаю	96
	Особливості терміну «перцепція» та доцільність його використання в регіональних дослідженнях ..	99
	Порівняння планувальних рішень генеральних планів населених пунктів	102
	Податкоспроможність територіальних громад прикордонних регіонів України: кейс Чернігівської області	105
Маковецька Лариса	Бюджетна діяльність як механізм забезпечення та реалізації місцевого соціально-економічного розвитку Боратинської територіальної громади	108
Шабашова Людмила	Відновлення зв'язків як невід'ємного складника добробуту населення	110
Фесюк Василь	Теоретичні засади екологічної безпеки міст	111
Карпюк Зоя	Природоохоронний аспект у довгострокових планах розвитку територіальних громад	114
Банах Уляна	Вплив переривчастості велосипедної інфраструктури на всіх користувачів вулиці (на прикладі магістральної вулиці міського значення просп. Чорновола у Львові)	116

РЕГІОНАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Нестерчук Олександр, Кандиба Юрій	Геополітична стратегія Європейського Союзу в умовах російської воєнної агресії проти України	120
Червонна Анастасія, Гнатюк Олексій Телешман Віктор, Ляпич Марія	Сучасна трансформація фронтірної ідентичності північно-східних регіонів України	122
	Виклики та особливості (після)воєнного відновлення інфраструктури Бучанської міської територіальної громади	123
Доценко Інна, Дронова Олена Криволапов Валерій	Аналіз перешкод активному дитячому дозвіллю у міському просторі	125
	Людський капітал регіонів України: можливості вивчення з позиції суспільної географії	128
Провотар Наталія, Сторожик Дарина	Моделі міграційної поведінки жінок в умовах війни	130
Перевозник Анастасія, Мандрик Ірина Гаєрікова Ірина	Європа в контексті міжнародних міграційних процесів	132
	Прогнози чисельності населення України: порівняльний аналіз	135
Боднарюк Олександр	Зовнішня міграція населення України: оцінка масштабів і наслідків	137

Думнов Олександр	Особливості ринку праці в умовах війни: динаміка у галузі туризму	139
Слащук Андрій, Лівик Мар'яна	Загальна характеристика етногеографічного положення Волинської області у міжвоєнний період (1919–1939 рр.)	140
Решетняк Вячеслав, Маляренко Костянтин Мандрик Ірина	Соціально-економічна нерівність в аспекті суспільно-географічних досліджень	143
Лажнік Володимир	Регіональні особливості зовнішньої торгівлі товарами України	144
Лажнік Володимир	Динаміка та сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами між Україною та Румунією	146
Бойко Костянтин, Ключко Людмила	Просторові аспекти розвитку ветеранського спорту в Україні	150

ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ ТА РЕСУРСИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Khilchevskiy Valentyn, Hou Jingyao, Zabokrytska Myroslava Фесюк Василь, Василюк Артем	Hydrographic Conditions and Transformations in the Territory of China	153
Войтків Петро, Іванов Євген, Лунь Ольга Полянський Сергій, Стельмах Валентина, Качаровський Роман, Романюк Дарія	Сучасний стан функціонування та заходи підвищення екологічної безпеки осушувальних систем Луківської територіальної громади	156
Войтків Петро, Іванов Євген, Лунь Ольга Полянський Сергій, Стельмах Валентина, Качаровський Роман, Романюк Дарія	Водогосподарське землекористування в межах Мурованської територіальної громади Львівської області	157
Токарчук Іван, Мельнійчук Михайло Микитин Дам'ян, Кравчук Дмитро, Мельнійчук Михайло Мазур Іван, Мельнійчук Михайло Лівик Соломія, Черевко Юлія, Полянський Сергій, Качаровський Роман Чижевська Лариса, Ковальчук Сергій, Чижевський Тадеуш, Качаровський Роман Стельмах Валентина	Вплив Хрінницького гідровузла на екологію прилеглої території	160
Токарчук Іван, Мельнійчук Михайло Микитин Дам'ян, Кравчук Дмитро, Мельнійчук Михайло Мазур Іван, Мельнійчук Михайло Лівик Соломія, Черевко Юлія, Полянський Сергій, Качаровський Роман Чижевська Лариса, Ковальчук Сергій, Чижевський Тадеуш, Качаровський Роман Стельмах Валентина	Антропогенний вплив на руслові процеси	162
Токарчук Іван, Мельнійчук Михайло Микитин Дам'ян, Кравчук Дмитро, Мельнійчук Михайло Мазур Іван, Мельнійчук Михайло Лівик Соломія, Черевко Юлія, Полянський Сергій, Качаровський Роман Чижевська Лариса, Ковальчук Сергій, Чижевський Тадеуш, Качаровський Роман Стельмах Валентина	Антропогенні зміни ландшафтів при розорюванні	165
Токарчук Іван, Мельнійчук Михайло Микитин Дам'ян, Кравчук Дмитро, Мельнійчук Михайло Мазур Іван, Мельнійчук Михайло Лівик Соломія, Черевко Юлія, Полянський Сергій, Качаровський Роман Чижевська Лариса, Ковальчук Сергій, Чижевський Тадеуш, Качаровський Роман Стельмах Валентина	Літосферні порушення, пов'язані з видобутком корисних копалин	167
Токарчук Іван, Мельнійчук Михайло Микитин Дам'ян, Кравчук Дмитро, Мельнійчук Михайло Мазур Іван, Мельнійчук Михайло Лівик Соломія, Черевко Юлія, Полянський Сергій, Качаровський Роман Чижевська Лариса, Ковальчук Сергій, Чижевський Тадеуш, Качаровський Роман Стельмах Валентина	Стан систем централізованого водопостачання населення українських міст	169
Токарчук Іван, Мельнійчук Михайло Микитин Дам'ян, Кравчук Дмитро, Мельнійчук Михайло Мазур Іван, Мельнійчук Михайло Лівик Соломія, Черевко Юлія, Полянський Сергій, Качаровський Роман Чижевська Лариса, Ковальчук Сергій, Чижевський Тадеуш, Качаровський Роман Стельмах Валентина	Практичні аспекти визначення вітроенергетичного потенціалу території	171
Токарчук Іван, Мельнійчук Михайло Микитин Дам'ян, Кравчук Дмитро, Мельнійчук Михайло Мазур Іван, Мельнійчук Михайло Лівик Соломія, Черевко Юлія, Полянський Сергій, Качаровський Роман Чижевська Лариса, Ковальчук Сергій, Чижевський Тадеуш, Качаровський Роман Стельмах Валентина	Вплив метеорологічних величин на тепловий комфорт у житлових приміщеннях	175
Семенюк Роман, Потапова Алла	Природно-ресурсний потенціал як один із ключових факторів розвитку Берестечківської територіальної громади	177

Ігнатишин Василь, Іжак Тібор, Ігнатишин Адальберт, Молнар Д Стефан, Рац Адальберт Логвинчук Олександр	Вплив геологічних факторів на низькочастотний спектр електромагнітної емісії та екологічний стан сейсмонебезпечного регіону	180
	Особливості формування та стан водних об'єктів Сарненщини	182

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ

Смирнов Ігор, Любіцева Ольга, Гринюк Діана Безуглий Віталій, Клименко Ксенія Король Олександр, Круль Галина	Музеї лемківської культури як чинники розвитку українсько-польських туристичних зв'язків	184
	Особливості розвитку геотуризму у Польщі та досвід для України	189
	Аналіз іноземних туристичних прибуттів у центрах пізнавального туризму (на прикладі м. Чернівці, Україна)	191
Москаленко Антон	Природно-рекреаційні ресурси як драйвери розвитку стійкого туризму в Україні: перспективи та виклики	195
Гринюк Юрій, Брилінський Сергій, Підховна Світлана Ільїна Ольга	Старовинні парки як вагомий чинник розвитку туризму на Тернопіллі	198
	Сапропелеві лікувальні ресурси Північно-Західного регіону України	200
	Peculiarities of Museum Gamification	202
Стешенко Леся, Кавара Вікторія Перепелиця Євген, Телебєнєва Євгенія Смик Оксана	Зелені зони: поняття, види, функції та значення як складника міського простору	203
	Інклюзивний туризм: особливості та перспективи розвитку	206
Семенюк Ольга, Лисюк Тетяна	Цифрові технології як каталізатор інновацій у туризмі: від маркетингу до управління досвідом клієнтів	208
Слащук Андрій, Карпюк Зоя, Качаровський Роман, Семенюк Роман Мельник Надія, Єрко Ірина, Качаровський Роман	Можливості рекреаційного потенціалу історико-культурної спадщини (на прикладі Берестечківської ТГ Волинської області)	212
	«Мистецький дворик філармонії» – новітня туристична атракція міста Луцька	214

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЦІ

Довгань Наталія	Міждисциплінарний підхід до боротьби зі зміною клімату: важливість популяризації знань	217
Ткачук Надія	Підготовка майбутніх учителів географії до викладання інтегрованого курсу «Пізнаємо природу»	219

Потапова Алла	Застосування інноваційних технологій при вивченні економічних освітніх компонентів	221
Потапова Алла, Сокол Святослав Маковецька Лариса, Кутецька Вероніка Поручинська Ірина, Ревуцький Андрій Дацька Софія, Сосницька Ярослава Новосад Оксана, Лехкобит Катерина Поручинська Ірина	Практичний аспект впровадження інформаційних технологій на уроках географії	224
Маковецька Лариса	Особливості використання інтерактивних симуляцій у шкільній географічній освіті	226
Гаврилко Остап, Сосницька Ярослава Поручинський Володимир, Куцевич Артур Дубич Богдан, Потапова Алла Ткачук Надія, Гарасимяк Лідія	Використання інтерактивних освітніх технологій у сучасній школі	228
Поручинська Ірина, Нікітюк Катерина	Переваги та недоліки використання інформаційних технологій в освітньому процесі	229
Онуфрійчук Сергій, Мельнійчук Михайло Гіс Діана, Гринюк Олег Поручинська Ірина, Буднік Віра, Корнійчук Ірина Ступницька Марія, Ткачук Надія	Використання інформаційних технологій на уроках фінансової грамотності	231
Сільченко Юлія, Зарубіна Антоніна	Квест як інтерактивна форма навчальної діяльності	233
М'якота Богдан, Сосницька Ярослава Мандрик Ірина, Мілінчук Вікторія Патійчук Віктор, Маковецька Лариса, Ціпошук Софія Оксенчук Андрій, Мандрик Ірина	Педагогічні умови інтерактивного навчання географії у закладах загальної середньої освіти ...	234
	Особливості організації уроків географії в умовах дистанційного навчання	237
	Використання сервісу Google Classroom в умовах дистанційного навчання	238
	Використання ChatGPT на уроках географії	240
	Використання Google Earth як допоміжного засобу для формування компетентнісно орієнтованих завдань у 6 класі на уроках географії	241
	Психологічні особливості сприйняття комп'ютерних технологій та онлайн навчання учнями базової школи	243
	Формування фінансової компетентності в загальноосвітніх закладах	244
	Значимість процесу гейміфікації в процесі навчання географії	247
	Алгоритм проведення уроку географії в умовах дистанційного навчання	250
	Роль проєктної діяльності у формуванні пізнавальної самостійності учнів при вивченні географії	251
	Кейс-метод у формуванні системи знань про механічний рух населення в шкільному курсі географії	252
	Особливості впровадження STEM-освіти на уроках географії	256
	Місце та значення екскурсій у шкільному курсі географії України	256
	Класифікація навчальних екскурсій із географії	259
	Екскурсії як один з основних методів краєзнавчого принципу навчання в закладах загальної середньої освіти (на прикладі Дубечненської територіальної громади)	263

Кулик Катерина	Формування пізнавальних інтересів учнів	
Потапова Алла	на уроках географії	264
Пугач Сергій,	Ігрові методи навчання в географії: переваги	
Коркодим Арсеній	та недоліки	266
Голуб Геннадій,	Форми та методи роботи з формування	
Ляховський Дмитро	лідерських якостей на уроках географії	268
Потапова Алла,	Формування екологічної свідомості школярів	
Солоп Вікторія	на уроках географії	270

СУЧАСНІ ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ, КАРТОГРАФІЧНІ, ГЕОДЕЗИЧНІ ТА ФОТОГРАММЕТРИЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Серьогін Денис	Перспективи впровадження аналізу видимості у міському середовищі м. Харків	273
-----------------------	---	-----

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Луцьк, 8–9 листопада 2024 р.)
(українською, англійською, польською, китайською мовами)

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за зміст публікацій
та достовірність даних несуть автори

Верстка: *В. Й. Лажнік*
Коректура: *С. О. Пугач*
Обкладинка: *Н. Бринчук*

Підписано до друку 07.11.2024 р. Формат 60x84/16. Папір офс. Гарн. Таймс.
Друк цифровий. Обсяг: 17,75 ум. др. арк., 22,77 обл.-вид. арк.
Наклад 300 пр. Зам. № 164.

Видавець і виготовлювач ФОП Мажула Ю. М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35.
Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року